

Είναι αλήθεια πως ρίχνοντας σήμερα στο χαρτί, βιαστικά και πρόχειρα, τις γραμμές αυτές, δεν κρατώ τον όρκο μου. Είχα όρμιστή να μη μιλήσω για τον Ψυχάρη παρά μέσα στο βιβλίο που λίγο λίγο και τεμπέλικα, καθώς είμαι άργοκίνητος, και μ' ένα σχέδιο ξεχωριστό όνειροπλέκω κ' ετοιμάζω. Τα κομματιαστά τούτα παρευτικάματα, και τα νευρικά τινάσματα, πιά πολύ κακό μου κάνουνε. Μά να πού δε μπορούσε να γίνει άλλοιώςτικα. Μου ήθελε ή όρεξη να σφίξω το χέρι των καλοσυνείδητων δημοσιογράφων κκ. Τσοκόπουλου και Ξενόπουλου που με δλάνοιχτα μάτια ξετάσανε και σπουδαχτικά μιλήσανε στα χρονογραφημάτα τους για τις 267 μετωμένες κι άρκατωμένες σελίδες που μαζί θυμίζουνε την κυψέλη και το κάστρο. Ο κ. Τσοκόπουλος είναι χρονογράφος από τους γονιμώτερους, κοιφός και άβρός, και με χαρίσματα, άνίσως δεν έχω λάθος: κάποιο δράμα του, το «Πρόσ άναζήτησιν της εύτυχίας» που διάβασα κάποτε, μου είχε κάμει έν τύπωση. Ότο για τον κ. Ξενόπουλο, αυτός είναι ο καλός μου φίλος που συχνά πυκνά μου κάνει την τιμή να με βλέπη και στο σπίτι μου και—το σημαντικώτερο—είναι ο συγγραφέας κάποιων άξιων έργων που εύτύχησα φανερά γι' αυτά να πώ τη γνώμη μου, και είναι ο ίδιος ο δραματογράφος της «Φωτεινής Σάντρα», μιας μεγάλης ίέρειας της αγάπης, που την έκουσα κ' έλλαψα. Μά δε μ' έμποδίζουν όλα τούτα να σημειώσω πως και οι δύο τους αξιότιμοι κύριοι κρατούνε στα παπούτσι τους πολλή λάσπη, από την κακή τή δημοσιογραφική, και μέσα στο παλάτι του Λόγου την κουβαλούνε τή λάσπη τους. Κάνουνε κακό του έαυτού τους. Ο κ. Τσοκόπουλος λυπάται το χαρτί και το μελάνι που ζοδεύει: ο Ψυχάρης για να γράφει, άβασάνιστα κ' έτσι του μυαλού του, τις άνοησίες του βέβαια. Ο κακμένος ο Τσοκόπουλος! Μολαταύτα άγκυρωρίζει την τεράστια προσπάθεια του Ψυχάρη για να φτιάση κάτι, του δυστυχισμένου αυτού Ψυχάρη, που τίποτε ως την ώρα δεν κατώρθωσε, μολονότι κάτι θέλει να κάμη. Ο συγκρατητικώτατος κ. Τσοκόπουλος! Και σημειώστε πως ούτε θα καταδέχτηκε, ούτε θα του βσταζε ή καρδία να διαβάση τις 267 σελίδες: ούτε κι άν τις διαβαζε, θα μπορούσε ν' άμνη στο νόημα τους, και στη λογική τους και στην αλήθεια τους: και το διάβαγμα έχει κι αυτό τή «μεθοδολογία» του, για να πούμε τή μεγάλη τή λέξη του Ψυχάρη, και κάποια έργα τ' άπροσέχεις και τ' άκρι

νεις πιά σοφά, ρίχνοντας τα, μια και καλή, στη φωτιά, παρά ψάχνοντας τα μονάχα έδώ κ' εκεί, κοιτάζοντας τα άκρες μέσες, για ν' άχρησ τήν εύχαρίστηση να τ' άκοιδέψης ή να μιλήσης για κείνα, χωρίς να λές τίποτα. Άπό την άλλη τή μεριά ο κ. Ξενόπουλος φάνηκε πως τάχα τον πέρασε τον πρόλογο του Ψυχάρη, και με ύφος ανθρώπου καμαρωμένου και γαληνού από το βάρος κι από το φώς της γνώμης του, μεγαλοφωνώντας και τούτος για χιλιοστή φορά, μαζί με τον άνήξερο κοσμάκη και με δλους τους κουτοπόνηρους, το άνόητο ξεχώρισμα του δημοτικισμού και του μαλλιαρισμού, βγήκε με το συμπέρασμα πως, πάλι πιά, ψυχαρισμός δεν ύπάρχει, γιατί ο ίδιος ο Ψυχάρης τ' άβζει με τους ίδιους του όπαδούς, άρα κανένας όπαδός δεν του έμεινε, παρά μονάχα ένας, κι αυτός είναι ο λεγόμενος Έρμονας! Πάρ' τονε στο γάμο σου, να σου π'η και του χρόνου!

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

“ΤΟ ΧΕΛΙΔΟΝΙ,”

Και με το νέο του σκηικό έργο ο Παύλος Νιρβάνος θέλησε να μ' άσση μια τραγωδία (πάλης με τή Μοίρα. Τούτη τή φορά την τραγωδία μιας καινούριας ψυχής, που τή δάμασε ή σκέψη κ' ή επιστήμη, δίχως να της σβύση μαζί και τή ζωική λαχτήρα της. Φωνάσθηκε τον ήρωά του ένα σούρ που ζητάει να ξεδιάλυνη τ' άμυστήρια της ζωής, το νόμο της αγάπης που κυβερνάει τον κόσμο. Κι ο σοφός αυτός, μεθυμένος για μια στιγμή άπ' το δολερό πιτό της αγάπης, ξεγασε τή σοφία του για να την ξαναέρη μόνο όταν ξεμέθυσε άξαφνα άπ' το πιτό, όταν ή πραγματικότητα τον ξύπνησε σκληρά άπ' τ' άπόκοτο όνειρό του, μέσα σ' όποια λάτρεψε όλα τ' άφαντάσματα κι όλα τ' άειδωλα.

Πραγματικά ένα θέμα τραγικό ή ιδέα του ποιητή, όπως μ' άσση την έκθέσει στον πρόλογο του έργου του ‘Άλλά ποιά πλαστική μορφή λαβαίνει ή ιδέα αυτή στο έργο; Άντί ένα σοφά, καθώς τον θέλησε ή πρόθεσι του ποιητή, μ' άφνίξεται ένα είδωλο άχνό σχολαστικού σχεδόν φυσιοδίφη, κολλημένο άπ' τή μια μεριά σε κάποια επιστημονικά πορίσματα, άπ' την άλλη σ' άίσθηματικούς χαβάδες φιλιών άπάνω από τ' άνυχτολούλουδα, αίωνων έρώτων κττ. Άπ' τ' άμυστήρια, που θέλει να ξεδι-

λύνη, άκούμε μόνο μερικές θεωρίες στις διμυλίες του με το βοήθό του και το δασκαλό του κι άπ' τους αβδόμεους ούρανοους της Άγάπης, που ζήτησε να προχωρήση και να τήν έντικρύση πρόσωπο με πρόσωπο μ' άς δίνονται μονάχα θαμπά άπόφευγα κοινής έρωτικής άίσθηματολογίας. Και σ' όμορφο και γοητευτικό πλάσμα, που τον έκαμε να ξεχάση τή σοφία του, μ' ά παρουσιάζεται με τή σκιά μιας γυναικός, που ένας νεόβγαλτος εγναυκοδαμιστής της Μόδενας τή στραπατσάκει μπροστά στα μάτια του κ' έτσι τον γκρεμίζει από τους έβδόμεους ούρανοους και τον ξαναφέρει στη σοφία του να συμπαθήση την κλέφτρα της εύτυχίας του, γιατί δεν είναι αυτή ή κλέφτρα, μά το τυρό όργανο μιας άλλης θέλησης, με την όποια δε μπορεί κανένας να τ' άβληση.

Το τελευταίο τούτο, δραματική αλήθεια πραγματι, μά δυστυχώς μόνο τις στερνές στιγμές του δράματος παρουσιάζεται όλοτελα άπροστούμιστα, με το ζέπασμα του αμεγάλου δικίου της «δυστυχισμένης κούκλας», άντίς ή ψυχολογική άνάγκη αυτού του μεγάλου δικίου να όδηγή άπ' την άρχή το δράμα στη λύση του κ' ή προσέχη του ποιητή να συγκεντρωθή στη δυστυχισμένη κούκλα και να μ' άσση την παυστήρη πραγματικά τυρό και μερικό θύμα της θέλησης, με την όποια δε μπορεί κανένας να τ' άβληση, ήλαδή της θέλησης για τή ζωή, καθώς θέλησε ο Άρθούρος Σαπείουερ. Στο δράμα όμως ή μορφή αυτής της γυναικας προβάλλει τόσο άόριστη κ' ή πάλη της, που μ' ά προυαίζει στο τέλος, δέχεται στο ζετούλιγμα με τόσο άπνοους ύπαι γμοούς, όστε ή ψυχή της γλυσταίει άπιαστη από την έντύπωσή μας. Ός τόσο μόνο με τή σταθερή παράσταση της Λιλή: σε αμειρίο θύμα να μ' άσση να δεθ' ή τραγωδία της καινούριας ψυχής» του Άντρέξ Λάφρη κ' έτσι άπ' το θέμα του «Χελιδονίου» να βγή μια ιστορία τραγική. Ένα τέτιο όμως έπιχειρήματα θ' άπαιτούσε από τή φύση του τον πιά άύστηρο ρεαλισμό. Και σ' αυτόν έχει κάποια άντιπαθεσι ή τέχνη του Νιρβάνου. Ο ήρωάς του μ' άσση τ' άλει: «Το φώς είναι ή πραγματικότητα, ή αλήθεια και ή τραγωδία» μά ο ποιητής του σκορπάει ένα ρομαντικό άχνόφωτο στη σύλληψη του, σε πρόσωπα και πράματα της τέχνης του τ' άσση να κολιέται σε συμβολικά σημεία, τ' άσση να μ' άσση δίνη έντυπώσεις λυρικές μ' επαναλήψεις των ίδιων έπωδών, σε τρόπο που με τήν έργια αυτή να χάνη τον ψυχολογικόν έρωτό προσώπων και πραγματων.

ΠΕΤΡΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ

Η ΚΟΥΛΙΑ ΤΑΚΡΟΠΟΤΑΜΟΥ*)

Και με τον ίδιο νού πορεύεται κ' ή κούλια τώρα. Με το φευγίο της θειάς ξανάσανε κ' ή δόλια Φρόσω. Άν δεν ήταν ο Γεσίλας να προβάλη πάντα μ' άξιώσεις μεγαλύτερες δ' ο μεγαλύτερον όλοένα κ' οι κοινωνικές του άνάγκες—το μικρότερο όριο πού του έκανοποιεί τώρα την προσβαλμένη άδελφική τιμή είναι δυό δεκάρες—θα ξεχάνε τή ντροπή που κόλλησε στο σ'ί, θα παράδινε στην άλχημονιά το περασμένο όλοτελα. Όλα τ' άλλα γύρω της και πρώτος ο πατέρας της ταζον μια ζωή με πιά πολλές στερήσεις βεβαια, μά και με πιά πολλή ειρήνη. Αύτ'η χρειάζονταν περισσότερο ή ψυχή της, που κανένας δεν τή λογάρισε τόσο καιρό. Η μεγαλύτερη χαρά της ήταν να βλέπη εύχαριστημένον τον πατέρα. Κι ο Θώμος Κρανιάς δεν είχε λόγο να μην

είναι. Όχι πως προσπαθούσε έπίτηδες να μη βλέπη τί έλειπε άπ' την κούλια του, μά δεν του έμεινε καιρός γι' αυτό. Ούτε ή άνοιχτή καρδιά, ούτε το βουνησιο πνεύμα του είχαν θολώσει τόσο, ούτε το γέλιο κ' ή φωνή του είχαν χάσει τον άχό τους όστε να καταντήσουν περιττά κι άδιάφορα για τ' άσουμπούσια στα μαγέρικα του παζαριού ή όξω στα περδόλια. Τύχη καλή και τ' άστερνά έδιναν καλόν καρπό έκιά τ' ά χρόνια, οι έλιές μοσκοπουλιόνταν, τ' ά κηπνά τραβιόνταν κ' οι μακκατάτιδες νοικοκυρέοι του τύπου είχαν γιομάτη τή σακούλα κι άνοιχτό το χέρι. Με τή συνήθεια που είχαν κούλια παρει να τον λέν άκόμα κύριο έπαρχο, ο Θώμος Κρανιάς κόντευε να ξεχάση σ' αλήθεια πως ήταν παυσκινιάς πιά: άπάνω κάτω μάλιστα σε να του άρρεσε καλλίτερα αυτή ή ξέγνιαστη ζωή, δίχως κομματικά μπερδέματα, δίχως σκοτούρες με νομαρχές και δημαρχους. Μονάχα όταν ξαγνάτιζε στο δρόμο καμιά φιατα σκεπασμένη με χιονόλευκη πετσέτα να τραβήη κατά το σπίτι του έρόρου ή του εירה νοδίκη, βυθίζονταν λίγες στιγμές σε σκέψεις δύσθυμες. Μά είχε πάλι το καλό να μην του άρέτη να παρακολλείται σε θλιβερούς συλλογισμούς, κοντά σ' άλλα είχε βρει και καναδυό καλά ψοφίμια στο

τζογουλί κ' έτσι οικονομούνταν και το καθημερνό χαρτζιλίκι κι ο καιρός ψευτοπερνούσε. Όση λίγη προσέχη κι άν έδινε ο πατέρας στην κούλια του, έσο λίγο κι άν τον έμελλε να της χαράξη αυτός το δρόμο της ζωής της, ως τόσο το πνεύμα του δεν έμεινε χωρίς καμιά ίσπάρεια σ' αυτή. Άπ' τον καιρό που έλειψε ή θειά, ένας άέρας λευτεριάς φύσηξε εκεί μέσα. Δεν ήταν ή Φρόσω μοναχή πού άιάινευσε. Σύνωρα λύθησαν και τ' ά δεσμά των δυό μικρότερων, της Μαρίας και της Κούλιας. Όσο ή αν ή χωριάτιστα στην κούλια, ούτε στο δρόμο μπορούσαν να βγουν, ούτε σγουρά να κόψουν, ούτε πούφια να φορέσουν. Νοικοκυρέ, πλεξίματα, άργαλιό μονάχα κι άπειλωτά κηλαναρχίσματα για την τιμή και για το σ'ί. Όσο για το στερνό είχαν μια γνώμη έλες οι ψυχές που άνάπνεαν κάτω άπ' τή σκεπή της κούλιας. Μά αυτό, καθώς κ' άνάγνησε ο κόσμος σήμερα, δε φτάνει, όπως δε φτάνουν κ' οι κρυφές ματιές άπ' τ' ά παράθυρα για κάποιες άλλες άνάγκες της ψυχής και του αίμάτου. Και τώρα που έλειψε ή χωριάτιστα άνοιξαν διάπλατα τ' ά παράθυρα κι ο ήλιος κ' ή χαρά του κόσμου μπλίνει με τή σκεβρωμένη κούλια. Κι άν με τή σύνταξη της χήρας του λοχαγού Παπαδογούλα έλειψαν χίλια άλλα

*) Η άρχή στον άριθ. 326.

Ποιά τάχα φουρτούνα φουρτούνηζε μέσα μου και ποιά ανεμοζάλη, που δὲ μου τὴν κοίμιζες και δὲν τὴν ἀνάπαιες, πανώριο ξαγνάντεμα, κοντὰ στάκρογιαλί ;

Μιά πίκρα εἶν' ἀμίλητη, μιὰ πίκρα εἶν' ἀξήγητη, μιὰ πίκρα μεγάλη, ἡ πίκρα που εἶν' ἀβυσση καὶ μέσ' στὸν παραδεισο τῶν πρώτων μας χρόνων κοντὰ στάκρογιαλί.

22

ΤΑ ΦΛΩΡΙΑ

Μάυρη σταφίδα, μ' ἔβγαλες κ' ἐμὲ ταξιδευτή· Τράβα κατὰ τὴν Πάτρα πασσαριέση· Σοὺ φέρνω τὸν πρωτόλουβο κορπό, πρᾶμματευτή· Φλωριά μου, ἤχολογατε στὸ κερμέρι.

Τι νὰ τὰ κάμω τὰ φλωριά ; γιὰ πάρ'τα, βιολιντζῆ, παῖξε, θεὸς μὲ τὸ βιολί σου παίζει· Θυμοὶ τῶν ἀνεπιτόταχτων και τῶν καρδιῶν καημοί, οἷς ἔστρωσα ξεφάντωσης τραπέζι.

Τι νὰ τὰ κάμω τὰ φλωριά ; γιὰ πάρ'τα, χρυσυκέ, και πούλα μου λογιῆς τὰ τζοβαίρια· Περιβολορή, μάσε μου λουλούδια ἀπ' τὸ μπαξέ· — Κυρά, σοὺ φέρνω κρέια και ζαρφαίρια.

Φλωριά, Γιορτάνια κάμε τα τοῦ κόρφου σου, κυρά, και στεφάνια, και μὴ μοῦ τὰπορξέξης· Ἦ, σὲ γαϊτάνι πέρασ'τα και κάμε τα θηλειά, και νίμμε τα θηλειά γιὰ νὰ με πνίξης.

23

ΤΑ ΤΑΠΕΙΝΑ

Τὰ ταπεινά, τὰ σόπια.
Κ' οἱ ἀπορομένοι σβῶλοι, κ' ἡ χτυπημένη πάπια, κ' οἱ βαλτωμένοι μῶλοι
καλάμια στὶς πελάδες και στοὺς γυαλοὺς χαλίμια και δλαρμυρες χιβάδες και ἀγύρευτα ἀρμυρίμια
γλυκὸρριζες, λαψάνες, τὰ βοῦρλα, τὰ παλιοῦρια γαβιοί· μὲ τις δαγκάνες τοῦ βούλιου ἔσεις καβούρια.

Περιπλεγμένα φύκια στάκροσυρτά πρυάρια, συντρίμμια ἀπὸ σταλίμια, φαλιδεμένα ἰβάκια,

Ἄλατμα στὰ τηγάνια, φτωχοῦ φαρῶ κλεψίμια, χαρὲς και βάρδιες, μπάνια, γιὰ τοῦ κορμιοῦ τὴ γύμνια.

Γιὰ τὰ κλουβιά γαρδέλια, μὲ τὸν ἀξὸ πιασμένο, φαρόπουλα, κοπέλλια, βασανισμένη γένα.

Σκλάβοι που ἰδροκοπᾶτε μὲ τὰ γυροβολίδια, και τὴ ζωὴ τραβαῖτε γυμνή, τραχειά, τὴν ἴδια,—

τᾶσημο, φεγγοβόλα και τὸ συρμένο, ὑψώσου· Ἦλιε τοῦ στίχου μου, ὄλα τὰγκάλιασε τὸ φῶς σου!

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Ἔντοκοι καταθέσεις

Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα δέχεται ἐντόκους καταθέσεις εἰς τραπεζικὰ γραμματῖα και εἰς χρυσόν, ἴτοι εἰς φράγκα και λίρας στερελῖνας· ἀποδοτῆς εἰς ὁρισμένην προθεσμίαν ἢ διρκεῖς. Αἱ εἰς χρυσόν καταθέσεις και οἱ τόκοι αὐτῶν πληρώνονται εἰς τὸ αὐτὸ νόμισμα, εἰς δ' ἐγένετο ἢ κατὰθεσις εἰς χρυσόν ἢ δι' ἐπιταγῆς ὄψεως (chèque) ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ κατ' ἐπιλογὴν τοῦ ὄμολογιούχου. Τὸ κεφάλαιον και οἱ τόκοι τῶν ὄμολογιῶν πληρώνονται ἐν τῷ Κεντρικῷ Καταστήματι και τῇ αἰτήσῃ τοῦ καταθέτου ἐν τοῖς ὑποκαταστήμασι τῆς Τραπεζῆς.

Τόκοι τῶν καταθέσεων.

Table with 2 columns: Term and Rate. Row 1: 1)2 τοῖς ο)ο κατ' ἔτος διὰ καταθέσεις 6 μην. Rate 1 ἐτ. Row 2: 2)1)2 Rate 2 ἐτ. Row 3: 3 Rate 4 ἐτ. Row 4: 4 Rate 5 ἐτ.

Αἱ ὄμολογια τῶν ἐντόκων καταθέσεων ἐκδίδονται κατ' ἐκλογὴν τοῦ καταθέτου ὀνομαστικῶς ἢ ἀνώνυμοι.

Ο "ΝΟΥΜΑΣ," ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ Γιὰ τὴν Ἄθινα Δρ. 8.— Γιὰ τις Ἐπαρχίες Δρ. Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ Δρ. 10.

Γιὰ τις Ἐπαρχίες δεχόμεστε και τρίμηνας (2 Δρ. τὴν τριμηνία) συντροφές.

Κανίνας δὲ γράφεται συντρομητής δὲ στέλλει μικροσὰ τὴ συντρομή του.

10 λεπτὰ τὸ φύλλο λεπτὰ 10

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στὰ κίοςκια (Σύνταγμα, Ὀμόνοια Ἔθν. Τράπεζα Ἰπ. Οἰκονομικῶν, Σταθμὸς Τροχιοδρομοῦ (Ἀκαδημία), Βουλῆ, Σταθμὸς ὑπόγειου Σιδηροδρομοῦ Ὀμόνοια), στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἐστίας» Γ. Κολάρου και Σακέτου (ἀντίκρυ στὴ Βουλῆ).

Στὴν Κέρκυρα, Πάτρα και Βόλο, στὰ Πραχτορεῖα τῶν Ἐφημερίδων. Στὰ Χανιά (Κρήτη) στὸ Πραχτορ. Ἐφημερίδων (στοῦ κ. Ἀληκιώτη).

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Ἡ Βουλή μας—Τὸ ἀποκριτικὸ μανιφέστο—Δημοσιογραφικῆς κακοήθειες—Κάτι γιὰ τις Ἐλλ. οἰκογένειας.

ΓΕΝΗΚΑΝΕ μερικὲς συνεδρίες τῆς Βουλῆς και οἱποιοὶ εἶχε τὴν ὑπομονὴ νὰν τις παρακολουθῆσαι αὐτὲς τις συνεδρίες, διαβάζοντας τις φημερίδες, θάποροσος μὲ τὴν βιασίλα τοῦ κ. Ράλλη νὰρχινήσει, σώνει και καλά, ἡ Βουλὴ μιὰν ὄρ' ἀρχίτερα... γιὰ νὰ καβουρντίσει ὄερα.

Γιὰτι τίποτ' ἄλλο ἀπὸ ἄερα δὲν εἶδαμε μέσα στὶς λιγοστές συνεδρίες. Και δὲ βλέπουμε τί θὰ ζημιωνότανε ὁ τόπος ἂν ἡ Βουλὴ ἀναπαυότουνα τις Ἀποκριές, ἂν ἀναπαυότουνα και τὴ σαρακοστή ἄκόμα, ἀφοῦ τίποτα καλύτερο ἀπὸ μιὰν ἀτέλειωτη ἀνάπαψη δὲν ἔχει νὰ κάμει και νὰ δέξει.

Τότε μοναχὰ θὰ δικαιολογοῦσαμε και θὰ βλογοῦσαμε ἄκόμα τὸν κ. Ράλλη, ἂν βλέπαμε μὲ τὸ ἀνοιγμα τῆς Βουλῆς νανοιγεται και κάπια πλατιά συζήτηση γιὰ κάπια πλατύτερα ζητήματα, πολιτικὰ και κοινωνικὰ, που ἡ Βουλὴ μας δὲ φαίνεται νὰ πῆρε ἄκόμα χαμπάρι ἀπὸ τοῦτα.

Τέτια Βουλὴ ὅμως (που εἶναι και που θάναυ γιὰ πολὺν καιρὸ ἄκόμα) καλύτερα νὰ ραχατεύει και νὰ μὴ μες γιομίσει, μὲ τις ἐργασίας τῆς τάχα, ἄλογόμυγες.

Εἶνα μανιφέστο ἀποκριτικὸ και ἀποκριτικὰ γραμμένο, που ζεμύτισ τις προάλλες στὶς φημερίδες μας, μύριζε τὴσ μούχλα και τόσο ταρτουρισμὸ, που θαρροῦσε κανεὶς πως ἔκπολύθηκε μέσα ἀπὸ κανένα μεσοχρονιατικὸ Μοναστήρι.

Ὅλα, λέει, νάναι σ ε μ ν α, κ' ἡ γκιμῆλα και τὸ γα-

τραστία ὄλακρη. Καὶ πράγματι τὴν ἔφρχε. Ὅταν τὴν ἐρριζαν αἱ ἐκλογές και ὁ βουλευτὴς Κρανιαῆς ἔστειλε τὸ δικρισμὸ στὸν ξαδερφό του, ἦταν πιά ἀργά. Ἀπ' τὸ στερνὸ ταξίδι του ὁ Θώμος Κρανιαῆς δὲν ἔφερε μαζί του μόνο τὰ φραγκὰ τῆς πύστρας του, μὰ κ' ἕνα σφάχτη στὸ πλευρὸ μ' ἕνα βήγκ κούφιο. Τὸν πῆρε στὴν ἀρχὴ ἀψήφιστα ὡς που τὸναδρίμωσε ἄξαφνα και ὁ ἀέρας τῆς ἀκροπυραμίδας δὲν ἦταν ὁ ἀέρας που τοῦ χρειαζόνταν γιὰ νὰ πᾶρη τὸ καλλίτερο. Ὁ δικρισμος τὸ βρῆκε στὸ κρεβάτι κ' ἔπεσε στὸ κρεβάτι ὁ Θώμος Κρανιαῆς γιὰ νὰ μὴν ξανασηκωθῆ.

Β'

Εἶναι τέσσερα πέντε χρόνια περασμένα. Τὰ γριἀγκαθὸν στὸν τάφο του πατέρα κ' ἡ δυστυχία στὴν κούλια θαροσμανοῦν. Ὁ Γασίλας, ἀφοῦ γύρευε ἄδικα τὸ μέλλον του πρώτα σ' ἕνα ραφτάδικο κ' ὕστερα σ' ἕνα ἐμπορικὸ τῆς μικρῆς πόλης, πῆγε νὰ τὸβρη στὸ στρατὸ εὐκολότερα. Ἡ βελόνια κ' ἡ καθιστικὴ ζωὴ τῆς ἦταν πληχτικὴ γιὰ τὸ μεγαλωμένο σ' ἄσοκάκια παλικάρι, τὸ περιδιάβασμα στοὺς μαχαλάδες πάλι, μὲ τὸν ὄμο φορτωμένο τὴ βαντάκα

μὲ τις στάμπες, κάπως βρῶν και ταπεινὸ ταυτόχρονα γιὰ τὸ παιδί του Θώμου Κρανιαῆ. Οἱ ἀδερφές ἀπόμειναν μονάχες του. Ἡ θειά ἀπὸ τὸ χωριὸ ἄφισε κ' ἐκείνη χρόνος, ἀφοῦ τοῦ κάκου ὡς τὰ στερνὰ τῆς γύρευε νὰ πᾶτ, ἐκεί μιὰ ἀπὸ τις μικρότερες ἀνιψιές νὰ τὴν κάμη θυγατέρα τῆς. Στὸ πόδι τῆς ἰδὸ εἶναι τῶρα ἡ Φρόσω. Ἡ λήθη ἔχει ἀπλωθῆ μὲ τὸν καιρὸ στὸ περασμένο τῆς κ' ἔκαμε πιά ἐλευθερα τὴν εἰσοδὸ τῆς στὴ ζωὴ τοῦ κόσμου. Ὅχι πιά βέβαια σὴν κόρη ἀνύπαντη, μὰ σὴν κάει οὐδέτερο θηλυκὸ εἶδος, κατιτὶ ἀνάμεσα γεροντοκορίτσου και γῆρας. Στὴν ἐκκλησιά, στὰ λείψανα, σ' ἀρώστειες, ὅπου εἶχε ἡ κούλια νὰ συλληπηθῆ ἢ νὰ μοιρολογῆσει, ὅπου θρήνος δηλαδὴ και θλίψη, τὴν ἀντιπροσωπεῖα τῆς τὴν πῆρε ἡ Φρόσω· ὅπου γιορτὴ και γάμος, ὅπου οἱ πατριῖκοι τοῦ τόπου θυμοῦνταν στὶς χαρὲς τους κάποτε τὰ μιὰ φορὰ ἐμὲτιμά τους ἀρφανά του Θώμου Κρανιαῆ, ἐκεῖ ἔτρεχαν ἡ Μαρῶ κ' ἡ Κούλα. Της πιότερες φορές ἡ πρώτη· τὰ πρωτοτόκια τῆς ἀνήκαν ἀπὸ νόμο φυσικὸ κ' ἡ Μαρῶ δὲν ἦταν ἀπὸ κείνες που θάνέχονταν τὸ πάτημά τους εὐκόλα. Ἄλλως τε κούλα ἢ κούλια εἶχε και φροντίδες που δὲν ἔπαιρναν χασομέρια κάποτε οὔτε γιὰ ἕνα δειλινὸ μονάχα. Τέσσερα χέρια δὲ μποροῦν νὰ

λείψουν σῶνωρα ἀπ' αὐτή. Ὅσο και ἂν βᾶνεται ἡ Μαρῶ γιὰ νὰ κρατήση τὸ περσμένο περῆρανο ἂν τικρὸ σὲ κόρες ψωρονοικοκυρῶν κ' ἐμπόρων ἔξω ἀπὸ τὴν κούλια, μέσα σ' αὐτὴ εἶναι βαρῖκα ἡ ζωὴ. Κι ὄχι πιά μόνο γιὰ τὴ Φρόσω. Τὸ βελονάκι τῶν μικρότερων δὲν πλέκει τῶρα μοναχὰ· γιὰ πόλλες και γιὰ χτένες κ' οἱ κεντητές παντόφλες δὲ δειχνοονται σὰ μιὰ φορὰ ἀπ' τὸ μπαλκονι, γιὰτι δὲν εἶναι πάντοτε γιὰ δειξιμο. Κ' ἔπειτα σὲ ποιόνε νὰ δειχτοῦνε τῶρα ; Οἱ ἀξιωματικοί, σὴ νάχουν φόβο ἢ λύπη ἀπ' τὴ δυστυχία τῆς κούλιας, ὅταν γυρίζουν ἀπὸ τὴν ἀναφορὰ τους, σπάνια σταματᾶν ἀντίκρυ στὸ βελούχι. Τὰ φησαν στοὺς ὑπαξιωματικούς κ' ἴσα μ' αὐτοὺς δὲν ἔπεσαν ἄκόμα δὰ οἱ ἐπαρχοπούλες.

Βελούχια λέγονται στὴν πόλη κοντὰ στὸν ποταμὸ τὰ ἰξοχικὰ καφενεδάκια, που στένονται τὴν ἀνοιχῆ μὲ λίγα πέταμα γιὰ νὰ σαπίσου· τὸ χειμῶνα στὴ βροχὴ και στὴν ἐρμιά, ἂν δὲν καοῦν στὸ μεταξὺ στὰ τζάκια τῆς γειτονίας. Κάθε ἀκρη, κάθε μαχαλάς τῆς μικρῆς πόλης ἔχει τὸ δικὸ τ ο. Αὐτοῦ σπουδάζει τὴ χαρτοπαιξία ἡ νεολαία τοῦ τόπου, ὅσο φοδᾶται ἄκόμα τὸν πατέρα και τὸ δάσκαλο, αὐτοῦ φέρνει ἀποθραδὶς ὁ τελευταῖος τὴ γραμματικὴ και τὸ χασομῆμά του, αὐτοῦ ἐκαρῶνει τὸς συν-

